

I. Czy w dziejach Polski Ludowej dostrzega Pan/Pani tematy dotychczas pominięte? Prosilibyśmy o wysunięcie postulatów badawczych.

Względnie słabo zbadane zostały dotychczas stosunki Polski Ludowej z innymi krajami tzw. demokracji ludowej. Dotyczy to w szczególności stosunków między społeczeństwami (poziomy kontaktów, wzajemne postrzeganie eta), ale też np. stosunków wojskowych, w tym także w ramach Układu Warszawskiego.

Istnieją studia dotyczące różnych aspektów życia codziennego w PRL (np. turystyki). Byłoby dobrze, gdyby powstały dalsze studia tego typu, ale także studia dotyczące historii mentalności oraz polityki w różnych dziedzinach, jak np. polityki społecznej, polityki płacowej wobec różnych zawodów (w rezultacie której pracownik wykwalifikowany zarabiał mniej więcej tyle ile profesor) etc., możliwie z perspektywą porównawczą z innymi krajami tzw. demokracji ludowych. Takie studium miałyby sens i dla samej PRL, ale wyszłyby w ten sposób również ciekawe różnice między poszczególnymi krajami „demoludów”, które mogłyby stać się początkiem nowych badań.

Można sobie wyobrażać jeszcze dużo więcej takich badań, które w szczególności dotyczą innych dziedzin polityki, jak np. polityki ochrony zdrowia, polityki transportu i telekomunikacji etc.

Ciekawe byłyby też badania nad rozwojem oficjalnej ideologii PZPR (kto formułuje ideologię, czy bodźce do sformułowania tej ideologii oraz jej dalszego rozwoju są raczej zewnętrzne lub wewnętrzne, znaczenie ideologii w samej partii i poza nią etc).

Lista możliwych pól badań jest tutaj nieograniczona.

II. Jaką rolę w warsztacie badawczym historyków, zajmujących się dziejami Polski Ludowej, odgrywają, a jaką winny odgrywać, różne kategorie źródeł?

Dominującą kategorię źródeł stanowią z pewnością dokumenty pisane różnej proveniencji, które muszą być odpowiednio ocenione. Aby osiągnąć możliwie autentyczny obraz ówczesnej rzeczywistości trzeba korzystać również z innych typów źródeł, jak kroniki filmowe lub filmy dokumentalne i fabularne, dokumenty dźwiękowe, relacje ustne świadków etc. Każde z tych źródeł musi być bardzo starannie zweryfikowane.

III. Czy w Pana/Pani warsztacie naukowym wykorzystuje Pan/Pani monografie i wydawnictwa źródłowe dotyczące historii Polski Ludowej, opublikowane przed 1989 r. – i dlaczego?

Wydawnictwa źródłowe z czasów sprzed 1989 r. można wykorzystać, jeśli wiadomo, że są one kompletne i nietendycyjnie zestawione. Trzeba to w każdym wypadku sprawdzić. Swego rodzaju źródłem są też raporty niezależnych badaczy, które analizują niewłaściwe funkcjonowanie różnych zakresów życia publicznego

Polski Ludowej (np. publikacje „Doświadczenia i Przyszłości” 1979/1980). Cennymi publikacjami są pod tym względem również raporty wewnątrzpartyjne, jak tzw. raporty Sufina (1981), „raport Kubiaka” (w różnych wersjach) etc., ale także takie dokumenty, jak „protokoły tzw. komisji Grabskiego” (Paryż 1985) albo dokument komisji śledczej Sejmu, dotyczący odpowiedzialności poszczególnych polityków z lat siedemdziesiątych za istniejącą sytuację polityczną i społeczno-ekonomiczną kraju (Sejm PRL, VIII kadencja, VII sesja, druk nr 396, 12 VII 1983).

Monografie mogą ukazywać autocenzurę lub stronnicość („partyjność”) autora i mogą być pod tym względem ciekawym źródłem informacji. W wielu wypadkach ograniczona wartość informacyjna monografii jest powodowana ograniczonym dostępem autora do właściwych źródeł, ale badania takie mogą prowadzić we „właściwym kierunku”.

Cennym źródłem informacji są publikacje („pierwszego obiegu”), które wyszły w okresach względnie liberalnej cenzury, np. 1980/1981. Wówczas jasno określono „wypaczenia” życia politycznego poprzedniego okresu (funkcjonowanie „centralizmu demokratycznego”, nomenklatury etc.) oraz „patologie społeczne”. Te ostatnie były też szeroko omówione podczas posiedzeń „Rady Konsultacyjnej przy Przewodniczącym Rady Państwa”, które zostały bez cenzury opublikowane w periodyku rad narodowych.

Prawie unikatem we wszystkich krajach typu sowieckiego było empiryczne studium na Uniwersytecie Warszawskim w latach 1984–1985 o kulturze politycznej w Polsce. Tom wydany pod redakcją Franciszka Ryszki zawiera bardzo cenne informacje. Również ważnym źródłem są badania opinii publicznej, przeprowadzone przez różne ośrodki od lat pięćdziesiątych, ale ze szczególną intensywnością w latach osiemdziesiątych (np. przez CBOS).

IV. Jaką nazwę okresu 1944/45–1989 uważa Pan/Pani za odpowiednią – Polska Ludowa? PRL? Peerel? Rzeczpospolita Druga i Pół? Polska pod okupacją sowiecką? Ewentualnie prosimy o własne propozycje.

Polska Ludowa lub PRL.

V. Czy opublikował(a) Pan/Pani także jakieś prace naukowe dotyczące innych okresów dziejów Polski lub z zakresu dziejów powszechnych? (Oczywiście możliwa jest odpowiedź: nie dotyczy).

Nie dotyczy

VI. Prosimy wymienić nazwiska historyków zajmujących się dziejami Polski Ludowej, których uznaje Pan/Pani za autorytety naukowe.

Wolę nie wypowiadać się w tej sprawie i proszę o wyrozumiałość.

Prof.dr hab. Klaus Ziemer, ur. w 1946 r., w 1970/1972 r. ukończył studia na Uniwersytecie w Heidelbergu (praca magisterska [Staatsexamensarbeit]: *Das Verhältnis Hitler – Pilsudski im Lichte der Geschichtsschreibung*), w 1977 r. obronił na Uniwersytecie w Heidelbergu pracę doktorską pt.: *Politische Parteien im frankophonen Afrika* (jako książka: *Meisenheim am Glan* [Hain-Verlag] 1978); promotor: prof. Klaus von Beyme, w 1985 r. habilitował się na podstawie rozprawy pt. *Polens Weg in die Krise. Eine politische Soziologie der Ara Gierek* (jako książka: Frankfurt am Main 1987).

Pierwsza publikacja dotycząca okresu 1944/45–1989: *Der Sejm der VIII. Kadenz – Ein Barometer der politischen Konjunktur in Polen*, „Zeitschrift für Parlamentsfragen” 15 (1), s. 72–93; poszerzona wersja hiszpańska: *La VIII legislatura del Sejm. Un barómetro de la coyuntura política en Polonia*, „Revista de Estudios Políticos” (Madrid), Nr 38, s. 27–62. W 2000 r. wraz z Włodzimierzem Borodziejem był wydawcą tomu studiów *Deutsch-polnische Beziehungen 1939–1945–1949. Eine Einführung* (w 2008 r. ma się ukazać jego wznowienie).
